PSTET PAPER-II SOCIAL STUDIES SOCIAL SCIENCE PREVIOUS EXAM. PAPER 2015 cum MODEL PRACTICE PAPER - 3

Section—A Child Development and Pedagogy (Bilingual Section, Q. No. 1 to 30)

ਭਾਗ—A ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰ (ਦੁਭਾਸ਼ੀ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ : 1 - 30)

1. Which of the following name combinations contains two Gestalt psychologists ?

(*a*) Koffka, Wundt, Watson, Kohler

(*b*) Wertheimer, Watson, James, Cohen

(*c*) Kohler, Cohen, Wundt, Kelman

(*d*) Watson, Kelman, Koffka, Wundt

2. The term 'intra-individual differences' means

(*a*) Differences among various traits in a given individual

(*b*) Differences in a given trait between two or more individuals

(*c*) Differences in a given trait in a given individual associated with the passage of time

(*d*) Differences in a given trait in a given individual associated with errors of measurement

3. Ultimately, the effectiveness of a school programme as it affects a child depends upon

(*a*) The effectiveness of checking and supervision

(*b*) Cooperation and participation of the community

(*c*) Competence of the teacher

(*d*) Suitability of the curriculum

4. The two sciences which have largely dominated education are

(*a*) Psychology and Sociology

(*b*) Biology and Psychology

(*c*) Psychology and Anthropology

(*d*) Biology and Sociology

5. Which of the following is not a factor influencing group organization ?

(*a*) Desire for security and recognition

(*b*) Common age and environment

(*c*) Common moral standards

(*d*) None of the above

6. A common measure for assessing a group structure is

(*a*) Sociogram (*b*) Sociodrama

(*c*) Group-rating scale

(*d*) Observation of the group in a natural setting

1. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨਾਮ-ਜੁੱਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਜੁੱਟ ਵਿਚ ਦੋ ਨਾਮ ਗੈਸਟਾਲਟ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹਨ ?

(*a*) ਕਾਫ਼ਕਾ, ਵੂੰਟ, ਵਾਟਸਨ, ਕੋਹਲਰ

(*b*) ਵਰਦਾਈਮਰ, ਵਾਟਸਨ, ਜੇਮਸ ਕੋਹਨ

(*c*) ਕੋਹਲਰ, ਕੋਹਨ, ਵੂੰਟ, ਕੇਲਮੈਨ

(*d*) ਵਾਟਸਨ, ਕੇਲਮੈਨ, ਕਾਫ਼ਕਾ, ਵੂੰਟ

2. 'intra-individual differences' ਸੰਕਲਪ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

(*a*) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨਤਾ

(*b*) ਕਿਸੇ ਇਕ ਗੁਣ ਪੱਖੋਂ ਦੋ ਜਾਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨਤਾ

(*c*) ਕਿਸੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਗੁਣ ਵਿਚ ਸਮਾਂ-ਅੰਤਰਾਲ ਨਾਲ ਉਤਪੰਨ ਭਿੰਨਤਾ

(*d*) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਗੁਣ ਵਿੱਚ ਮਾਪਣ-ਵਿਧੀ ਕਾਰਣ ਉਤਪੰਨ ਭਿੰਨਤਾ

3. ਆਖੀਰ ਨੂੰ, ਸਕੂਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਪੂਰਕਤਾ ਦਾ ਬੱਚੇ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਿਸ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ?

(*a*) ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਚੈਕਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਪੂਰਕਤਾ

(*b*) ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗਤਾ

(*c*) ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਯੋਗਤਾ

(*d*) ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂਪਣ

4. ਦੋ ਵਿਗਿਆਨ ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖਿਆ ਉੱਤੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹਨ।

(*a*) ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨ

(*b*) ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ

(*c*) ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਮਾਨਵ ਵਿਗਿਆਨ

(*d*) ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨ

5. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਤੱਤ ਗਰੁੱਪ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ?

(*a*) ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦੀ ਇੱਛਾ

(*b*) ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਹਮ-ਉਮਰ ਹੋਣਾ

(*c*) ਸਾਂਝਾ ਨੈਤਿਕ ਪੱਧਰ

(*d*) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।

6. ਗਰੁੱਪ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣ ਦਾ ਆਮ ਮਾਪ ਹੈ।

(*a*) ਸੋਸ਼ਿਓਗ੍ਰਾਮ (*b*) ਸੋਸ਼ਿਓਡਰਾਮਾ

(*c*) ਗਰੁੱਪ ਰੇਟਿੰਗ ਸਕੇਲ

(*d*) ਕੁਦਰਤੀ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ

7. **Who did extensive research on gifted children ?**
   (*a*) Lewis Terman (*b*) Samuel A Kirk
   (*c*) Montessori (*d*) Gallagher
8. **John Dewey's view of education emphasizes**
   (*a*) Knowledge as power
   (*b*) Education as a preparation for life
   (*c*) Knowledge for the sake of knowledge
   (*d*) Education as life
9. **According to Howard Gardner's theory of multiple intelligences, which of the following statements is true ?**
   (*a*) Intelligence is not a single entity
   (*b*) Intelligences are interdependent
   (*c*) Different types of intelligence interact and work together
   (*d*) All of the above
10. **When was the National Policy on Persons with Disabilities enacted in India ?**
   (*a*) 1986 (*b*) 1968
   (*c*) 2006 (*d*) 2000
11. **'Extinction' occurs when**
   (*a*) A natural response of the organism is not reinforced
   (*b*) A conditioned stimulus is not accompanied by reinforcement
   (*c*) A stimulus is not associated with reward
   (*d*) A conditioned response is not reinforced
12. **The reinforcement schedule that yields lowest performance is**
   (*a*) Fixed interval schedule
   (*b*) Fixed ratio schedule
   (*c*) Variable ratio schedule
   (*d*) Variable interval schedule
13. **The phenomenon of 'Differential Inhibition' is associated with**
   (*a*) Spontaneous recovery
   (*b*) Experimental extinction
   (*c*) Discrimination learning
   (*d*) None of the above
14. **'Survival needs' motivate the organism to**
   (*a*) Avoid a painful experience
   (*b*) To provide for physiological needs
   (*c*) Gain higher status and recognition
   (*d*) Seek pleasure
15. **The one major purpose of administering an IQ test to school going children is**
   (*a*) To help a child keep his level of aspiration in line with reality
   (*b*) To keep a record in case the child should need guidance
   (*c*) To help the teacher in making more realistic demands upon the child
   (*d*) To make the parents aware of their child's limitations.

7. **ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਖੋਜ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ?**
   (*a*) ਲਿਉਸ ਟਰਮਨ (*b*) ਸੈਮੂਅਲ ਏ ਕਿਰਕ
   (*c*) ਮੋਨਟੈੱਸੋਰੀ (*d*) ਗੈਲੇਗਰ
8. **ਜਾਨ ਡਿਊਈ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਕਿਸ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ?**
   (*a*) ਗਿਆਨ ਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ
   (*b*) ਸਿੱਖਿਆ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ
   (*c*) ਗਿਆਨ ਲਈ ਗਿਆਨ
   (*d*) ਸਿੱਖਿਆ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ
9. **ਹਾਵਰਡ ਗਾਰਡਨਰ ਦੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਥਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਠੀਕ ਹੈ ?**
   (*a*) ਬੁੱਧੀ ਇਕਹਿਰੀ ਹੋਂਦ ਨਹੀਂ
   (*b*) ਬੁੱਧੀਆਂ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ
   (*c*) ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੁਧੀਆਂ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ
   (*d*) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਹੀ।
10. **ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਪੰਗ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੀਤੀ ਕਦੋਂ ਬਣੀ ਸੀ ?**
   (*a*) 1986 (*b*) 1968
   (*c*) 2006 (*d*) 2000
11. **'Extinction' ਕਦੋਂ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ ?**
   (*a*) ਜੀਵ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਅਨੁਕ੍ਰਿਆ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬਲਨ ਨਾ ਹੋਣਾ
   (*b*) ਜਦੋਂ ਅਨੁਕੂਲਨ ਉਤੇਜਨਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬਲਨ ਸੰਮਿਲਿਤ ਨਾ ਹੋਵੇ
   (*c*) ਉਤੇਜਨਾ ਨਾਲ ਇਨਾਮ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾ ਜੁੜੀ ਹੋਵੇ
   (*d*) ਅਨੁਕੂਲਣ ਅਨੁਕ੍ਰਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਬਲਨ ਨਾ ਹੋਣਾ।
12. **ਪ੍ਰਬਲਨ ਸਾਰਣੀ ਜੋ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਤੀਜੇ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ।**
   (*a*) ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਵਿਥ ਸਾਰਣੀ (*b*) ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਨੁਪਾਤ ਸਾਰਣੀ
   (*c*) ਅਸਥਿਰ ਅਨੁਪਾਤ ਸਾਰਣੀ (*d*) ਅਸਥਿਰ ਵਿਥ ਸਾਰਣੀ
13. **'Differential Inhibition' ਤੱਥ ਕਿਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ ?**
   (*a*) ਸੁਭਾਵਿਕ ਪੁਨਰ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ (*b*) ਪ੍ਰਯੋਗਕ ਨਿਰਵਾਣ
   (*c*) ਵਖਰੇਵਾਂ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਣਾ (*d*) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
14. **ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪ੍ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ**
   (*a*) ਦੁੱਖਦਾਈ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨੂੰ ਬੇਧਿਆਨ ਕਰਨ ਲਈ
   (*b*) ਸਰੀਰਕ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ
   (*c*) ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾ ਲੈਣ ਲਈ
   (*d*) ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ
15. **ਇਕ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਦਾ IQ ਟੈਸਟ ਲੈਣ ਨਾਲ ਕਿਹੜਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?**
   (*a*) ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਪੱਧਰ ਹਕੀਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਣਾ
   (*b*) ਬੱਚੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ
   (*c*) ਬੱਚੇ ਤੋਂ ਵਾਜਿਬ ਉਮੀਦਾਂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰਨ ਲਈ
   (*d*) ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਹਿੱਤ

16. Two boys have an IQ of 120. It can be concluded that

(*a*) The boys are equal in their mental age

(*b*) Parents of both boys are of above-average intelligence

(*c*) Both boys would be successful in academic performance

(*d*) None of the above is necessarily true

17. 'Brain Storming' technique is essentially used for

(*a*) Developing general mental ability

(*b*) Encouraging convergent thinking

(*c*) Creating interest in activities

(*d*) Stimulating creativity

18. Jean Piaget pointedly called his approach to child development as

(*a*) Evolutionary (*b*) Psychodynamic

(*c*) Genetic Epistemology (*d*) Biological

19. Which of the following adjectives best describes good discipline

(*a*) Consistent (*b*) Development

(*c*) Corrective (*d*) Preventive

20. An adolescent's attempt to emancipate himself from parental control and supervision

(*a*) is oriented towards obtaining complete personal independence

(*b*) generally evolves from rebelliousness arising out of poor parent-child relationship

(*c*) is to attain freedom and enjoy his social relationships

(*d*) is generally symptomatic of the normal course of growing up

21. The quote '*child is father of the man*' reflects the emphasis of which of the following ?

(*a*) Carl G. Jung (*b*) Sigmund Freud

(*c*) Eysenck (*d*) G.W. Allport

22. Who is the author of the book '*Mind in Society*' ?

(*a*) Piaget (*b*) Kohlberg

(*c*) Vygotsky (*d*) Bandura

23. Who wrote the book '*The Moral Judgement of the Child*' ?

(*a*) Jean Piaget (*b*) Lawrence Kohlberg

(*c*) Erikson (*d*) Hoffman

24. Intelligence is usually defined by using a............ definition

(*a*) Subjective (*b*) Operational

(*c*) Mathematical (*d*) Physiological

16. ਦੋ ਲੜਕਿਆਂ ਦਾ IQ 120 ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਕੀ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ?

(*a*) ਲੜਕਿਆਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਉਮਰ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

(*b*) ਦੋਨੋਂ ਲੜਕਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਔਸਤ ਬੁੱਧੀ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹਨ।

(*c*) ਦੋਨੋਂ ਲੜਕੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਣਗੇ

(*d*) ਉਪਰੋਕਤ ਕੋਈ ਵੀ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

17. 'Brain Storming' ਤਕਨੀਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ :

(*a*) ਆਮ ਮਾਨਸਿਕ ਯੋਗਤਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਲਈ

(*b*) ਕੇਂਦਰ ਮੁਖੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤ ਕਰਨ ਲਈ

(*c*) ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚ ਰੁਚੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ

(*d*) ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਵਿਚ ਉਤਸੁਕਤਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ।

18. ਜੀਨ ਪਿਆਜ਼ੇ ਨ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਸੰਬੰਧੀ ਆਪਣੀ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ :

(*a*) ਵਿਕਾਸਵਾਦੀ (*b*) ਵਿਗਿਆਨਕ

(*c*) ਅਨੁਵੰਸ਼ਕ-ਗਿਆਨ ਮੀਮਾਸਾ

(*d*) ਜੈਵਿਕ

19. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ 'ਵਧੀਆ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ' ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ?

(*a*) ਇੱਕਸਾਰ (*b*) ਵਿਕਾਸੀ

(*c*) ਸੋਧਮਈ (*d*) ਰੋਕਮਈ

20. ਕਿਸ਼ੋਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ

(*a*) ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵੱਲ ਸੇਧਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ

(*b*) ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਭੈੜੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਕਰਕੇ ਬਾਗੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ

(*c*) ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ

(*d*) ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਾਧੇ ਦੀ ਗਤੀ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਹਨ।

21. 'Child is father of man' ਕਥਨ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ?

(*a*) ਕਾਰਲ ਜੀ. ਯੁੰਗ (*b*) ਸਿਗਮੰਡ ਫ਼ਰਾਇਡ

(*c*) ਆਈਜਿੰਕ (*d*) ਜੀ. ਡਬਲਿਉ ਆਲਪੋਰਟ

22. 'Mind in Society' ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਲੇਖਕ ਕੌਣ ਹੈ ?

(*a*) ਪਿਆਜ਼ੇ (*b*) ਕੋਹਲਬਰਗ

(*c*) ਵਾਇਗੋਤਸਕੀ (*d*) ਬੰਦੂਰਾ

23. 'The Moral Judgement of the Child' ਕਿਤਾਬ ਕਿਸਨੇ ਲਿਖੀ ?

(*a*) ਜੀਨ ਪਿਆਜ਼ੇ (*b*) ਲਾਰੇਂਸ ਕੋਹਲਬਰਗ

(*c*) ਐਰਿਕਰਸਨ (*d*) ਹੌਫ਼ਮੈਨ

24. ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਬੁੱਧੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ?

(*a*) ਅੰਤਰਮੁਖੀ (*b*) ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ

(*c*) ਗਣਿਤਕ (*d*) ਸਰੀਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ

25. Wilhelm Wundt established the first psychology laboratory in the University of

(*a*) California (*b*) Michigan

(*c*) Leipzig (*d*) Harvard

26. A period during which little conscious thought is applied to a problem may be a period of

(*a*) Preparation (*b*) Incubation

(*c*) Illumination (*d*) Verification

27. Which of the following aspects was not stressed by Gestalt Psychology ?

(*a*) The whole (*b*) Configuration

(*c*) Field of operation (*d*) Conscious experience

28. If Jean Piaget was grading an examination you attempted, he would be most interested in

(*a*) Whether you have written your answers correctly

(*b*) What your opinion about examination is

(*c*) How you derived your answers

(*d*) Whether you studied well before examination

29. In developmental terminology, Phenylketonuria (PKU) refers to

(*a*) Down's syndrome

(*b*) A hereditary enzyme deficiency

(*c*) Microcephaly

(*d*) Cretinism

30. The upper part of a baby develops earlier than the lower part is termed as

(*a*) Proximodistal (*b*) Cephalocaudal

(*c*) General to specific (*d*) Corticodistal

25. ਵਿਲਹੀਲਮ ਵੁੰਟ ਨੇ ਕਿਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ?

(*a*) ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆਂ (*b*) ਮਿਸ਼ੀਗਨ

(*c*) ਲੀਅਪਜ਼ਿਗ (*d*) ਹਾਰਵਰਡ

26. ਉਹ ਸਮਾਂ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਸਮੱਸਿਆਂ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤਾ ਚੇਤੰਨ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ

(*a*) ਤਿਆਰੀ (*b*) ਇਨਕਿਉਬੇਸ਼ਨ

(*c*) ਲਿਸ਼ਕਾਰ (ਇਲਉਮਿਨੇਸ਼ਨ)

(*d*) ਤਸਦੀਕ

27. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸ ਪੱਖ ਉੱਤੇ ਗੈਸਟਾਲਟ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ?

(*a*) ਸਮੁੱਚ (*b*) ਰੂਪਰੇਖਾ

(*c*) ਕਾਰਜਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਖੇਤਰ (*d*) ਚੇਤੰਨ ਤਜਰਬਾ

28. ਜੇਕਰ ਜੀਨ ਪਿਆਜ਼ੇ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰੀਖਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੇਡ ਦੇਣੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੁਚੀ ਰੱਖੇਗਾ ?

(*a*) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਉੱਤਰ ਠੀਕ ਲਿਖੇ ਹਨ

(*b*) ਤੁਹਾਡਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਬਾਰੇ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ

(*c*) ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਉੱਤਰ ਕਿਵੇਂ ਦਿੱਤੇ

(*d*) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ

29. ਵਿਕਾਸਾਤਮਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਅਨੁਸਾਰ 'Phenylketonuria (PKU) ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ :

(*a*) ਡਾਊਨ ਸਿੰਡਰੋਮ

(*b*) ਇੱਕ hereditary enzyme ਦੀ ਘਾਟ

(*c*) ਮਾਈਕਰੋਸੈਫ਼ਲੇ

(*d*) ਕਰੇਟੀਨਿਜ਼ਮ

30. ਬੱਚੇ ਦਾ ਉਪਰਲਾ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲੋਂ ਜਲਦੀ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? ਇਸ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ?

(*a*) ਪਰੋਕਸੀਮੋਡਿਸਟਲ (*b*) ਸਿਫ਼ੈਲੋ-ਕੋਡਲ

(*c*) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੋਂ ਸਾਧਾਰਨ ਵੱਲ (*d*) ਕੋਰਟੀਕੋਡਿਸਟਲ

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ : 31 to 60)

ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਵਾਰਤਕ ਟੁਕੜੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਉਂ : (31-37)

ਜਿਥੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸੁੱਖ ਅਤੇ ਨੀਝ ਲਈ ਜੀਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਵਤਾਂ ਦੇ ਕੇ ਕੰਮ ਕੱਢਣ, ਧੋਖੇ ਦੇਣ, ਘੱਟ ਤੋਲਣ, ਖੋਟਾ ਵੇਚਣ, ਚੋਰੀਆਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੇਵਫ਼ਾ ਹੋਣ ਲਈ ਕਦਮ-ਕਦਮ ਉਤੇ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਲਾਸਾਨੀ ਗੁਣ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚੋਰੀ, ਠੱਗੀ, ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਸਭ ਸਾਡੇ ਧਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਧਨ ਨਿਹਕਲੰਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਕਦਰਾਂ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਉਹ ਰੁਚੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਹਾਂ ਹਨ, ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਦੋਸਤੀ, ਪਿਆਰ, ਸਦਕੇ ਜਾਣ, ਦੂਜੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਆਲ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਰੂਹ ਵਾਂਝੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹਦੇ ਡੂੰਘੇ ਸੋਮੇਂ ਰਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਚਸ਼ਮਾ ਡੱਕੋ ਡੱਕ ਨਹੀਂ ਭਰਦਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਭਰਪੂਰਤਾ ਦੀ ਤਾਂਘ ਮਨੁੱਖੀ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਸਦਾ ਤੜਫਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਅੱਕੀ ਪਲਾਹੀਂ ਹੱਥ ਮਾਰਦਾ ਆਪਣੀ ਚੂਲੋਂ ਉੱਖੜਿਆਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅਸਮਾਨੀ ਕਵੀਆਂ ਨਾਲ ਧੁੱਪ ਤੇ ਪੱਤਾ-ਪੱਤਾ ਨਿੱਖਰਣ ਦੇ ਸੁਆਦ ਲਈ ਕਰਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਸਖ਼ਸੀ ਨਿਵੇਕਲਤਾ ਦੀਆਂ ਉਜਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਲੰਘ ਕੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਮਿਲਵਰਤਣ ਦੇ ਚਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ

ਜੀਵਨ-ਸੋਮੇਂ ਫੁੱਟਦੇ ਜੀਵਨ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤੈਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੋਤੀ ਉਭਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਦੂ-ਤੰਦਾਂ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਜੋੜ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਇਹ ਜੋੜ ਮੇਲ, ਉਨਾਂ ਹੀ ਡੂੰਘਾ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਚਾਰ।

31. ਜਿਥੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਸਖ਼ਸੀ ਹਨ ਉੱਥੇ ਹਰ ਕੋਈ ਕੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ?

(*a*) ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਕੇ ਕੰਮ ਕੱਢਦਾ ਹੈ।

(*b*) ਧੋਖਾ ਦੇਣ, ਘੱਟ ਤੋਲਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(*c*) ਖੋਟਾ ਵੇਚਣ ਤੇ ਚੋਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

(*d*) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਹੀ।

32. ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰ੍ਹੇ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ :

(*a*) ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਸੱਚ

(*b*) ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਰਹੱਸ

(*c*) ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਰੁਚੀਆਂ

(*d*) ਜੀਵਨ-ਸੋਮੇ

33. ਇਸ ਪੈਰ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰੁਕਤੀ ਸਮਾਸ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ?

(*a*) ਜੀਵਨ ਸੋਮੇ (*b*) ਬੇਵਫ਼ਾਈ

(*c*) ਪੱਤਾ-ਪੱਤਾ (*d*) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

34. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸ਼ਬਦ ਉਰਦੂ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ?

(*a*) ਲਾਸਾਨੀ (*b*) ਚਸ਼ਮਾ

(*c*) ਸ਼ਖ਼ਸੀ (*d*) ਭਰਪੂਰਤਾ

35. 'ਮਿਲਵਰਤਣ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਪਿਛੇਤਰ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ?

(*a*) ਮਿਲ (*b*) ਣ

(*c*) ਤਣ (*d*) ਰਤਣ

36. ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਜਦੋਂ :

(*a*) ਮਨੁੱਖ ਹੋਰਾਂ ਬਾਰੇ ਘੱਟ ਸੋਚਦਾ ਹੈ।

(*b*) ਮਨੁੱਖਤਾ ਮਿਲਵਰਤਣ ਦੇ ਚਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(*c*) ਮਨੁੱਖ ਸ਼ਖ਼ਸੀ ਕੀਮਤਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

(*d*) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

37. ਲੇਖਕ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਚਾਰ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ?

(*a*) ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ (*b*) ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਜੋੜ ਮੇਲ

(*c*) ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਨਫ਼ਰਤ (*d*) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਵਿ ਟੁਕੜੇ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਕੇ ਸੁਆਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿਉ : (ਪ੍ਰਸ਼ਨ 38-45)

ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਮਿਲੇ ਅਸਾਨੂੰ,
ਅਸਾਂ ਧਾ ਗਲਵਕੜੀ ਪਾਈ।
ਨਿਰਾ ਨੂਰ ਤੁਸੀਂ ਹੱਥ ਨ ਆਏ,
ਸਾਡੀ ਕੰਬਦੀ ਰਹੀ ਕਲਾਈ।
ਧਾ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯਾ,
ਸਾਡੇ ਮੱਥੇ ਛੋਹ ਨਾ ਪਾਈ।
ਤੁਸੀਂ ਉੱਚੇ ਅਸੀਂ ਨੀਵੇਂ ਸਾਂ,
ਸਾਡੀ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਗਈਆ ਕਾਈ।
ਫਿਰ ਲੜ ਫੜਨੇ ਨੂੰ ਉੱਠ ਦੌੜੇ,
ਪਰ ਲੜ ਓ 'ਬਿਜਲੀ-ਲਹਿਰਾਂ',
ਉੱਡਦਾ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੀ,
ਇਕ ਛੁਹ ਸਾਨੂੰ ਗਿਆ ਲਾਈ।
ਮਿੱਟੀ ਚਮਕ ਪਈ ਇਹ ਮੋਈ
ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਲੂਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਸ਼ਕੇ,
ਬਿਜਲੀ ਕੂੰਦ ਗਈ ਥਰਰਾਂਦੀ,
ਹੁਣ ਚਕਾਚੂੰਧ ਹੈ ਛਾਈ।

38. ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਥੀਮ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ?

(*a*) ਪ੍ਰਯੋਗਾਤਮਕ (*b*) ਅਧਿਆਤਮਕ

(*c*) ਰੁਮਾਂਟਿਕ (*d*) ਦੁਨਿਆਵੀ

39. ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਕਿਸ ਕਾਵਿ-ਵਿਧਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ?

(*a*) ਰੁਬਾਈ (*b*) ਪ੍ਰਗੀਤਕ

(*c*) ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਵਿਤਾ (*d*) ਸੌਨਿਟ

40. 'ਮਿੱਟੀ ਚਮਕ ਪਈ ਇਹ ਮੋਈ' ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

(*a*) ਮ੍ਰਿਗ ਛਲ

(*b*) ਸਰੀਰਕ ਚਮਕ ਦਾ ਗੁਆਚਣਾ

(*c*) ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਮਿੱਟੀ ਹੋਣਾ

(*d*) ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਹਰਕਤ ਆਉਣੀ

41. 'ਲੂੰਆਂ' ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

(*a*) ਗਰਮ ਹਵਾ (*b*) ਰੋਮ-ਰੋਮ

(*c*) ਤਪਸ਼ (*d*) ਹੁੰਮਸ

42. ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਕਿਸ ਕਵੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ ?

(*a*) ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾਤ੍ਰਿਕ (*b*) ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ

(*c*) ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ (*d*) ਡਾ. ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ

43. ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਕਵੀ ਦੀ ਕਿਸ ਇੱਛਾ ਪੂਰਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ?

(*a*) ਪ੍ਰਭੂ ਲਗਨ (*b*) ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾਪ

(*c*) ਪ੍ਰੇਮੀ ਮਿਲਾਪ (*d*) ਪਦਾਰਥਕ ਸੁੱਖ

44. ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਕਵੀ ਦੀ ਕਿਸ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ?

(*a*) ਸੁਪਨਮਈ (*b*) ਆਨੰਦਮਈ

(*c*) ਦੁੱਖਮਈ (*d*) ਬਿਰਹਾ ਵਾਲੀ

45. "ਨਿਰਾ ਨੂਰ ਤੁਸੀਂ ਹੱਥ ਨ ਆਏ", ਇਸ ਪੰਗਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ :

(*a*) ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਅਦਿੱਖ ਹੈ

(*b*) ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਸਰਵ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਹੈ

(*c*) ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ

(*d*) ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ

46. ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ ਵਿਚ ਪੈਰ ਵਿਚ ਬਿੰਦੀ ਵਾਲੇ ਵਰਣ ਕਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ?

(*a*) ਹਿੰਦੀ (*b*) ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ

(*c*) ਫ਼ਾਰਸੀ (*d*) ਬ੍ਰਜੀ

47. ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਅੰਗ ਹੈ :

(*a*) ਬੋਲ (*b*) ਇਸ਼ਾਰਾ

(*c*) ਹਾਵ-ਭਾਵ (*d*) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ

48. ਨਾਸਿਕਤਾ ਦਾ ਧੁਨੀ-ਪ੍ਰਵਰਗ ਹੈ :

(*a*) ਅਖੰਡੀ (*b*) ਕੋਮਲ ਤਾਲਵੀ

(*c*) ਖੰਡੀ (*d*) ਕੰਠੀ ਤੇ ਕੋਮਲ ਤਾਲਵੀ

49. ਵਿਆਕਰਣ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਠੀਕ ਹੈ ?

(*a*) ਵਿਆਕਰਣ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਣਾ ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਹੈ।

(*b*) ਵਿਆਕਰਣ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਦੇ ਹਾਂ।

(*c*) ਵਿਆਕਰਣ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਉਹ ਨਿਯਮ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਸੁਚੇਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(*d*) ਵਿਆਕਰਣ ਕਿਸੇ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਲਣਾ ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਹੈ।

50. "ਵਿਚਾਰ ਆਤਮਾ ਦੀ ਮੂਲ ਆਵਾਜ਼ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਜਦੋਂ ਇਹੋ ਹੀ ਧੁਨੀ ਆਤਮਿਕ ਹੋ ਕੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।" ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕਿਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ?

(*a*) ਹੈਨਰੀ ਸਵੀਟ (*b*) ਪਲੈਟੋ

(*c*) ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (*d*) ਮੈਕਮਿਲਨ

51. ਉਚਾਰਣ ਸਥਾਨ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਙ ਅਤੇ ਞ ਧੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਲੱਛਣ ਕਿਹੜੇ ਹਨ ?

(*a*) ਕੰਠੀ ਅਤੇ ਦੰਤੀ (*b*) ਤਾਲਵੀ ਅਤੇ ਕੰਠੀ

(*c*) ਕੰਠੀ ਅਤੇ ਤਾਲਵੀ (*d*) ਤਾਲਵੀ ਅਤੇ ਦੰਤੀ

52. ਦੀਰਘ ਪਾਠ ਯੋਜਨਾ ਵੱਡੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

(*a*) ਸੂਖਮ ਪਾਠ ਯੋਜਨਾ ਤੋਂ (*b*) ਸੰਖੇਪ ਪਾਠ ਯੋਜਨਾ ਤੋਂ

(*c*) ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪਾਠ ਯੋਜਨਾ ਤੋਂ

(*d*) ਦੈਨਿਕ ਯੋਜਨਾ ਤੋਂ

53. ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਸੁਭਾਵਿਕਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਅਧਾਰ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ?

(*a*) ਸੁਭਾਵਿਕ ਦਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਸਿੱਖਣਾ।

(*b*) ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸੁਭਾਅ ਬਣਾ ਲੈਣਾ।

(*c*) ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿਖਾਉਣਾ।

(*d*) ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕੁਦਰਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

54. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਥਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਠੀਕ ਹੈ ?

(*a*) ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਾ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਹੀ ਸਿੱਖਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

(*b*) ਮਨੁੱਖ ਭਾਸ਼ਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਸੁਚੇਤ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

(*c*) ਵਿਆਕਰਣ ਦੇ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਨੁੱਖ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਬੋਲਣਾ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖ ਸਕਦਾ।

(*d*) ਜੋ ਬੰਦਾ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਜਾਣਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

55. ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਮੌਖਿਕ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

(*a*) ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅੰਦਰਲੀ ਹੀਣ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ।

(*b*) ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬੋਲਚਾਲ ਦਾ ਕੌਸ਼ਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।

(*c*) ਸਵੈ-ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ

(*d*) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਹੀ।

56. ਲਿੰਗੁਆ-ਫੋਨ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਯੰਤਰ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ :

(*a*) ਸ਼ੁੱਧ ਲਿਖਤ ਸਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(*b*) ਆਮ ਭਾਸ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(*c*) ਸ਼ੁੱਧ ਭਾਸ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(*d*) ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।

57. ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਥਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਠੀਕ ਹੈ ?

(*a*) ਦੂਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣਦੀ ਹੈ।

(*b*) ਜਿਸਨੂੰ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

(*c*) ਦੂਜੀ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਸਕੂਲ ਤੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲਣਾ ਹੈ।

(*d*) ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖਣ ਉਪਰੰਤ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

58. ਸਿੱਖਿਆ ਇੱਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਕਿਰਿਆ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦਾ ਸਰੂਪ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ?

(*a*) ਸਥਾਈ ਰੂਪ

(*b*) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਲਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾਲ ਸੁਧਾਰ ਹੋ ਸਕੇ।

(*c*) ਵਿਸ਼ਾਲ ਪਾਠਕ੍ਰਮ

(*d*) ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ

59. ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਲਈ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਸ਼ ਵਧੇਰੇ ਸਹਾਈ ਹੋਵੇਗਾ ?

(*a*) ਵਿਸ਼ਵ ਕੋਸ਼ (*b*) ਦੁਭਾਸ਼ੀ ਸ਼ਬਦ ਕੋਸ਼

(*c*) ਇਕ-ਭਾਸ਼ੀ ਸ਼ਬਦ ਕੋਸ਼ (*d*) ਨਿਰੁਕਤ-ਕੋਸ਼

60. ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕੌਸ਼ਲਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਕਿਸ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ?

(*a*) ਬੋਲਣ-ਨਿਪੁੰਨਤਾ

(*b*) ਕੌਸ਼ਲਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਪਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਤਰੁੱਟੀਆਂ ਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਨਿਵਾਰਨ

(*c*) ਸੁਣਨ-ਪੜ੍ਹਨ ਦੋਸ਼ (*d*) ਲਿਖਤ-ਸੁਲੇਖ

English Language (Q. No. 61 to 90)

61. **The term 'notional-functional' approach can also be used for**

(*a*) Structural approach

(*b*) Situational approach

(*c*) Structural-situational approach

(*d*) The communicative language-teaching approach

62. **'Preparatory reading' may also be called**

(*a*) Formal reading (*b*) Incidental reading

(*c*) Loud reading (*d*) Extensive reading

63. **Which of the following methods of teaching 'reading' lays emphasis on the individual unit of thought and language :**

(*a*) The look and say method

(*b*) The phrase method

(*c*) The sentence method

(*d*) The phonic method

64. Which of the following statement is not correct

(*a*) Dictation can help in teaching spellings

(*b*) Transcription can be used for practicing writing

(*c*) Substitution tables may be used for teaching a new construction of a sentence

(*d*) In a good composition ideas should be placed in a logical sequence

65. Silent reading may be

(*a*) Preparatory in nature

(*b*) Revisionary in nature

(*c*) Neither (*a*) nor (*b*) (*d*) Both (*a*) and (*b*)

66. In a thesaurus, words and phrases of the language are classified according to

(*a*) Their sound (*b*) Orthography

(*c*) Similarity in meaning

(*d*) Etymology

67. If a student is asked to write as essay on 'If I were a king', we are asking him to write a

(*a*) Descriptive essay (*b*) Reflective essay

(*c*) Expository essay (*d*) Imaginative essay

68. Grouping the systems of language means

(*a*) Grouping of sounds

(*b*) Grouping of words

(*c*) Grouping of phrases and meanings

(*d*) Grouping of sounds, words, phrases and meanings

69. Which of the following statements is not correct

(*a*) Phoneme is the smallest unit of speech on the sound side

(*b*) Morpheme is the basic unit of speech on the meaning side

(*c*) Morpheme is the first basic unit in the expression system of the language

(*d*) Morpheme is typically composed of one to several phonemes

70. 'That languages can be learnt' is a

(*a*) Myth (*b*) Truth

(*c*) Hersey (*d*) Fiction

Please read the passage carefully and answer the questions (71 – 78).

One of the main reasons of corruption in elections today is the lure of power which haunts the politicians so much that they feel no qualms of conscience in adopting any underhand method to come out successful. The Watergate scandal in the USA is an eloquent example to testify to the fact how even the top level politicians can stoop to the lowest level in order to maintain themselves in power. Who does not remember how Adolf Hitler rode roughshod over all canons of electoral propriety to capture power ? In India also, the record of the various political parties is not clean. Corruption thrives in elections as the psychology of the electorate is being played upon. Voters are swayed by tall promises. They fall an easy prey to the adulation of the politicians due to their illiteracy. Besides, in the representative democracies and particularly in big countries the constituencies are quite extensive, obviating the possibility of corrupt practices being discovered. Anti-corruption laws are honoured more in their breach than in their observance. Even the code of conduct becomes a dead letter in as much as it is jettisoned out of existence and thrown unscrupulously overboard by unfair politicians whose only aim is to maintain themselves in the saddle.

71. The politicians indulge in corruption in elections nowadays because of

(*a*) lure of money

(*b*) morlity being at a discount in every field of life today

(*c*) attraction of power

(*d*) corrupt practices in elections go unnoticed.

72. Adolf Hitler came to power :

(*a*) by liquidating any opposition

(*b*) as a result of bungling in elections

(*c*) by organising a mass movement

(*d*) by conquests

73. How does corruption thrive in elections ?

(*a*) the people themselves are corrupt

(*b*) there is a natural connection between elections and corruption

(*c*) the politicians exploit the electorate psychologically

(*d*) the politicians cheat the electorate economically

74. What happens to the anti-corruption laws ?

(*a*) anti-corruption laws are certainly honoured but in a limited way.

(*b*) anti-corruption laws are simply an eye wash to hoodwink the masses

(*c*) anti-corruption laws are honoured more in their breach than in their observance

(*d*) the government does not enforce anti-corruption laws.

75. What happens to the code of conduct ?

(*a*) it is observed in a limited way

(*b*) it is so prepared that it leaves loop holes for the practice of corruption in elections

(*c*) the machinery devised to enforce the code of conduct is defective

(*d*) it is not observed at all

76. 'To maintain themselves in the saddle' means :

(*a*) to remain in state of preparedness

(*b*) to play an unfair game

(*c*) to oust the opposition at every cost

(*d*) to retain power in their hands by continuing in office.

77. Pick out the most appropriate antonym of the word 'lure' :

(*a*) tempt (*b*) deter

(*c*) induce (*d*) coax

78. Pick out the most appropriate synonym of the word 'thrive'

(*a*) prosper (*b*) progress

(*c*) promote (*d*) foster

Read the passage carefully and answer the questions that follow :

Violence, generally, is defined as unlawful behaviour involving physical force intended to injure, damage, or kill. Our society, however, evinces some such behavioural patterns as are interred deeply in the social consciousness and perpetrate, mentally and emotionally, lasting damage upon the victims, but still are not recognized as criminal acts. One example of such non-physical violence entails the tactics of subtle manipulation of gender roles by our male-dominated society. The socially formed traits of masculinity and femininity set different standards of appropriateness of behaviour for men and women. While women are expected to be docile, decent and deferential, aggressiveness and violence are considered to define manhood. Thus, these standards describe an assertive woman as an anomaly and normalize violence in men. This socially sanctioned or structural violence turns the otherwise natural and equal relation between the two sexes into a power equation where man enjoys the authority to subjugate woman. Through our 21st century civil society talks much about women empowerment and women rights, the structural violence against women persists menacingly. This type of violence may not lead to injury, disability, or death, but often causes various kinds of psychological and social problems. Therefore, to define violence in terms of injury or death alone, amounts to overlook its subtler and deeper impact.

79. Which two types of violence does this passage refer to ?

(*a*) Physical and cultural violence

(*b*) Emotional and verbal violence

(*c*) Structural and physical violence

(*d*) Spiritual and structural violence

80. The word 'interred' in the second sentence means

(*a*) Buried (*b*) Placed

(*c*) Located (*d*) Resided

81. The term 'criminal act' is used for the behaviour that is

(*a*) against social norms

(*b*) against moral ethics

(*c*) in opposition to cultural taboos

(*d*) against the laws of the land

82. The expression 'docile, decent and deferential' contains an example of the literary device

(*a*) Simile (*b*) Paradox

(*c*) Alliteration (*d*) Metaphor

83. By 'manipulation of gender roles by male-dominated society' the writer means

(*a*) Prescribing different ways of behaviour for the two sexes so as to maintain male authority

(*b*) Exploiting different gender roles for the benefit of the society

(*c*) That rules of behaviour are decided by males of the society

(*d*) The two sexes are free to act according to their wishes

84. According to the passage, the 21st century civil society

(*a*) is free from structural violence against women

(*b*) is fighting with violence

(*c*) carries delete the socially sanctioned violence against women

(*d*) promises to provide an abuse-free environment to women

85. The word 'anomaly' most nearly means

(*a*) Difference (*b*) Abnormality

(*c*) Bad (*d*) Insane

86. Which of the following systems of language refers to the system of meanings

(*a*) Phonology (*b*) Syntax

(*c*) Morphology (*d*) Semantics

87. The changes in any language reflect

(*a*) Individual variability

(*b*) Massive and uniform alteration

(*c*) Uniform and gradual alteration

(*d*) Massive, uniform and gradual alteration

88. 'Register' as a variety of language used by a specific group of people refers to

(*a*) Lexical differences

(*b*) Lexical differences and grammatical features

(*c*) Grammatical and phonological features

(*d*) Besides lexical differences, grammatical and phonological features as well

89. Which is the traditional classical method of teaching English

(*a*) The Direct method

(*b*) The Bilingual method

(*c*) The Text book method

(*d*) The Translation method

90. Which of the following statements is not true in case of the Direct method

(*a*) Grammar precedes language learning

(*b*) Grammar is taught inductively

(*c*) Words and phrases are taught at definite stages through spoken language

(*d*) Articulation with correct pronunciation and intonation is important

Section—B Social Studies / Social Science (Bilingual Section, Q. No. 91 to 150)

ਭਾਗ—B ਸਮਾਜਿਕ ਸਿੱਖਿਆ / ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨ (ਦੁਭਾਸ਼ੀ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ : 91 - 150)

91. Which of the following are wrongly matched?

(i) Brightest Planet – Mercury

(ii) Farthest planet – Pluto

(iii) Red Planet – Mars

(iv) Largest Planet – Venus

(*a*) (ii) and (iii) (*b*) (iii) and (iv)

(*c*) (i) and (iv) (*d*) (i) and (iii)

92. 49th Parallel is the boundary line between which two nations?

(*a*) India and Bhutan (*b*) Pakistan and China

(*c*) Africa and India (*d*) USA and Canada

93. Match the following :

I	II
(*a*) Fathometer	(i) An instrument used for measuring wind velocity
(b) Chronometer	(ii) An instrument used for measuring the depth of the ocean.
(c) Anemometer	(iii) An instrument used for measuring humidity in the atmosphere.
(d) Hydrometer	(iv) An accurate time-keeping instrument.

	a	b	c	d
(*a*)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(*b*)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(*c*)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)
(*d*)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)

94. The first train between Mumbai and Thane was started in ________.

(*a*) 1867 (*b*) 1845

(*c*) 1853 (*d*) 1840

95. Which of the following is the coldest layer of the atmosphere?

(*a*) Troposphere (*b*) Stratosphere

(*c*) Thermosphere (*d*) Mesosphere

91. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਗਲਤ ਜੋੜੇ ਹਨ?

(i) ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਮਕਦਾਰ ਗ੍ਰਹਿ-ਬੁੱਧ

(ii) ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੂਰੀ ਵਾਲਾ ਗ੍ਰਹਿ-ਪਲੂਟੋ

(iii) ਲਾਲ ਗ੍ਰਹਿ-ਮੰਗਲ

(iv) ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗ੍ਰਹਿ-ਸ਼ੁੱਕਰ

(*a*) (ii) ਅਤੇ (iii) (*b*) (iii) ਅਤੇ (iv)

(*c*) (i) ਅਤੇ (iv) (*d*) (i) ਅਤੇ (iii)

92. 49ਵੀਂ ਸਮਾਨੰਤਰ ਸੀਮਾ ਰੇਖਾ .... ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ।

(*a*) ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਭੂਟਾਨ (*b*) ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਚੀਨ

(*c*) ਅਫਰੀਕਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ (*d*) ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ

93. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਓ?

(*a*) ਫੈਥੋਮੀਟਰ	(i) ਹਵਾ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਵਾਲਾ ਯੰਤਰ
(b) ਕਰੋਨੋਮੀਟਰ	(ii) ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਵਾਲਾ ਯੰਤਰ
(c) ਐਨੀਮੋਮੀਟਰ	(iii) ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਵਿਚਲੀ ਨਮੀ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਵਾਲਾ ਯੰਤਰ
(d) ਹਾਈਡ੍ਰੋਮੀਟਰ	(iv) ਸਹੀ ਸਮਾਂ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ ਯੰਤਰ

	a	b	c	d
(*a*)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(*b*)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(*c*)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)
(*d*)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)

94. ਪਹਿਲੀ ਰੇਲ ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਥਾਨੇ ਤੱਕ .... ਈ: ਨੂੰ ਚੱਲੀ।

(*a*) 1867 (*b*) 1845

(*c*) 1853 (*d*) 1840

95. ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਪਰਤ ਸਭ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਠੰਡੀ ਹੈ?

(*a*) ਅਸ਼ਾਂਤ ਮੰਡਲ (*b*) ਸਮਤਾਪ ਮੰਡਲ

(*c*) ਤਾਪ ਮੰਡਲ (*b*) ਮੱਧ ਮੰਡਲ

96. The first National Wildlife Action Plan (NWAP) was formulated in ________.

(*a*) 1984 (*b*) 1987

(*c*) 1983 (*d*) 1982

97. The earth moves on its axis from

(*a*) West to East (*b*) East to West

(*c*) North to South (*d*) South to North

98. The monsoon has a well-developed cycle in

(*a*) North Africa (*b*) East Australia

(*c*) South & South East Asia

(*d*) Eastern Europe

99. A narrow strip of land which connects two land masses is known as

(*a*) Island (*b*) Strait

(*c*) Isthmus (*d*) Gulf

100. Tropical rain forests in India are found in

(*a*) Madhya Pradesh

(*b*) Himachal Pradesh

(*c*) Andaman & Nicobar Islands

(*d*) Rajasthan

101. The Chinese Buddhist pilgrim Hiuen Tsang visited India in the reign of ________.

(*a*) Ashok (*b*) Akbar

(*c*) Rajendra-I (*d*) Harshavardhan

102. When did Swami Vivekananda found the Ramakrishan Mission?

(*a*) 1897 (*b*) 1896

(*c*) 1876 (*d*) 1887

103. Kautilya was the ________ of Chandragupta Maurya.

(*a*) Prime Minister (*b*) Finance Minister

(*c*) Advisor (*d*) Chief Minister

104. Match the following :

	I		II
(a)	Shaikh Abdul Fazal	(i)	Humayun Nama
(b)	Babur	(ii)	Tarikh-i-Rashidi
(c)	Khwand Amir	(iii)	Akbar Nama
(d)	Mirza Muhammad Haidar	(iv)	Tuzuk-i-Baburi

	a	b	c	d
(*a*)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
(*b*)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)
(*c*)	(iiii)	(iv)	(i)	(ii)
(*d*)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)

105. Which of the following is the best description of 'Iqta'?

(*a*) A grant of revenue from a territory in lieu of salary.

(*b*) A part of the land.

(*c*) A grant of revenue from all the farmers.

(*d*) A post given to a minister of finance.

96. ਪਹਿਲਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਵਾਈਲਡਲਾਈਫ਼/ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੰਗਲੀ ਐਕਸ਼ਨ ਪਲੈਨ .... ਈ: ਵਿੱਚ ਬਣਿਆ।

(*a*) 1984 (*b*) 1987

(*c*) 1983 (*d*) 1982

97. ਧਰਤੀ ਆਪਣੇ ਧੁਰੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ

(*a*) ਪੱਛਮ ਤੋਂ ਪੂਰਬ (*b*) ਪੂਰਬ ਤੋਂ ਪੱਛਮ

(*c*) ਉੱਤਰ ਤੋਂ ਦੱਖਣ (*d*) ਦੱਖਣ ਤੋਂ ਉੱਤਰ

98. ਮਾਨਸੂਨ ਦਾ ਵਿਕਸਿਤ ਚੱਕਰ ਕਿੱਥੇ ਹੈ।

(*a*) ਉੱਤਰੀ ਅਫ਼ਰੀਕਾ (*b*) ਪੂਰਬੀ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ

(*c*) ਦੱਖਣੀ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ

(*d*) ਪੂਰਬੀ ਯੂਰਪ

99. ਧਰਤੀ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਮਿਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੰਗ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਟੀ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

(*a*) ਟਾਪੂ (*b*) ਜਲ ਮਾਰਗ

(*c*) ਥਲ-ਜੋੜ (*d*) ਖਾੜੀ

100. ਤਪਤਖੰਡੀ ਵਰਖਾ-ਜੰਗਲ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿੱਥੇ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ?

(*a*) ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (*b*) ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼

(*c*) ਅੰਡੇਮਾਨ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦੀਪ ਸਮੂਹ

(*d*) ਰਾਜਸਥਾਨ

101. ਚੀਨੀ ਬੋਧੀ ਯਾਤਰੀ ਹਿਊਨਸਾਂਗ .... ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਆਇਆ।

(*a*) ਅਸ਼ੋਕ (*b*) ਅਕਬਰ

(*c*) ਰਜਿੰਦਰ-I (*d*) ਹਰਸ਼ਵਰਧਨ

102, ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਨੇ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਕੀਤੀ?

(*a*) 1897 (*b*) 1896

(*c*) 1876 (*d*) 1887

103. ਕੌਟੱਲਿਆ ਚੰਦਰਗੁਪਤ ਮੌਰੀਆ ਦਾ .... ਸੀ।

(*a*) ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ (*b*) ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ

(*c*) ਸਲਾਹਕਾਰ (*d*) ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ

104. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਓ।

	A		B
(a)	ਸ਼ੇਖ ਅਬਦੁਲ ਫਜ਼ਲ	(i)	ਹੁਮਾਯੂੰ ਨਾਮਾ
(b)	ਬਾਬਰ	(ii)	ਤਾਰੀਕ-ਏ-ਰਾਸ਼ੀਦੀ
(c)	ਖਵੰਦ ਅਮੀਰ	(iii)	ਅਕਬਰ ਨਾਮਾ
(d)	ਮਿਰਜ਼ਾ ਮੁਹੰਮਦ ਹੈਦਰ	(iv)	ਤੁਜ਼ਕ-ਏ-ਬਾਬਰੀ

	a	b	c	d
(*a*)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
(*b*)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)
(*c*)	(iiii)	(iv)	(i)	(ii)
(*d*)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)

105. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ 'ਇਕਤਾ' ਨੂੰ ਸਹੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ?

(*a*) ਤਨਖਾਹ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਰ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ।

(*b*) ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ।

(*c*) ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਕਰ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ।

(*d*) ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਅਹੁਦਾ।

106. Vasco da Gama landed at Calicut in the year ________.

(*a*) 1490 (*b*) 1496
(*c*) 1498 (*d*) 1497

107. Who said : "Whether we like it or not, we have now become an Indian nation, united and indivisible"?

(*a*) Maulana Abul Kalam Azad
(*b*) Lala Lajpat Rai
(*c*) Jawaharlal Nehru (*d*) Bal Gangadhar Tilak

108. In the Vedic period which of the three gods were important?

(*a*) Rudra, Vishnu and Indra
(*b*) Agni, Indra and Soma
(*c*) Indra, Varun and Rudra
(*d*) Agni, Indra and Vishnu

109. The Harappan Civilization belongs to which of the following Age?

(*a*) Bronze Age (*b*) Neolithic Age
(*c*) Palaeolithic Age (*d*) Iron Age

110. Who among the following Mughal Emperors wrote his biography in Persian?

(*a*) Babar (*b*) Akbar
(*c*) Jahangir (*d*) Aurangzeb

111. The boundary between India and Pakistan was demarcated by

(*a*) Lord Mountbatten (*b*) Lord Lawrence
(*c*) Sir Stafford Cripps (*d*) Sir Cyril Red Cliff

112. Which one of the following was the first to impose censorship of the press?

(*a*) Wallesely (*b*) John Adams
(*c*) Hastings (*d*) Lord Dalhousie

113. The first metal used by man was

(*a*) Silver (*b*) Copper
(*c*) Bronze (*d*) Brass

114. Who among the following is considered to the first ruler of India?

(*a*) Chandragupta Maurya
(*b*) Ashoka
(*c*) Kanishka
(*d*) Chandragupta Vikramaditya

115. Megasthenes was the ambassador of

(*a*) Alexander (*b*) The Greeks
(*c*) Darius (*d*) Seleucus

116. During the time of which Mughal Emperor did the English East India Compay establish its first factory in India?

(*a*) Akbar (*b*) Jahangir
(*c*) Shahjahan (*d*) Aurangzeb

106. ਵਾਸਕੋ-ਡੀ-ਗਾਮਾ .... ਵਿੱਚ ਕਾਲੀਕਟ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚਿਆ।

(*a*) 1490 (*b*) 1496
(*c*) 1498 (*d*) 1497

107. "ਅਸੀਂ ਪਸੰਦ ਕਰੀਏ ਜਾਂ ਨਾ, ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਸੰਯੁਕਤ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਅਣਵੰਡੇ ਹਾਂ" ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸਨੇ ਕਹੇ?

(*a*) ਮੌਲਾਨਾ ਅਬੁਲ ਕਲਾਮ ਆਜ਼ਾਦ
(*b*) ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ
(*c*) ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ
(*d*) ਬਾਲ ਗੰਗਾਧਰ ਤਿਲਕ

108. ਵੈਦਿਕ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਤਿੰਨ ਦੇਵਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਨ?

(*a*) ਰੁਦਰ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ, ਇੰਦਰ (*b*) ਅਗਨੀ, ਇੰਦਰ, ਸੋਮ
(*c*) ਇੰਦਰ, ਵਰੁਨ, ਰੁਦਰ (*d*) ਅਗਨੀ, ਇੰਦਰ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ

109. ਹੜੱਪਾ ਸੱਭਿਅਤਾ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸ ਕਾਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ?

(*a*) ਕਾਂਸੀ ਕਾਲ (*b*) ਨਵ-ਪੱਥਰ ਯੁਗ
(*c*) ਪੱਥਰ ਕਾਲ (*d*) ਲੋਹਾ ਕਾਲ

110. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਮੁਗਲ ਸ਼ਾਸਕ ਨੇ ਫ਼ਾਰਸੀ ਵਿੱਚ ਆਤਮਕਥਾ ਲਿਖੀ?

(*a*) ਬਾਬਰ (*b*) ਅਕਬਰ
(*c*) ਜਹਾਂਗੀਰ (*d*) ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ

111. ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸੀਮਾਂ ਕਿਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ?

(*a*) ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟਬੇਟਨ (*b*) ਲਾਰਡ ਲਾਰੇਂਸ
(*c*) ਸਰ ਸਟੈਫੋਰਡ ਕਰਿੱਪਸ (*d*) ਸਰ ਸਿਰਿਲ ਰੈਡਕਲਿਫ਼

112. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸਨੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ?

(*a*) ਵੈਲਸਲੇ (*b*) ਜਾਨ੍ਹ ਐਡਮਸ
(*c*) ਹੇਸਟਿੰਗਜ (*d*) ਲਾਰਡ ਡਲਹੌਜ਼ੀ

113. ਮਨੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਧਾਤੂ ਕਿਹੜੀ ਸੀ?

(*a*) ਚਾਂਦੀ (*b*) ਤਾਂਬਾ
(*c*) ਕਾਂਸਾ (*d*) ਪਿੱਤਲ

114. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਾਸਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?

(*a*) ਚੰਦਰਗੁਪਤ ਮੌਰੀਆ (*b*) ਅਸ਼ੋਕ
(*c*) ਕਨਿਸ਼ਕ
(*d*) ਚੰਦਰਗੁਪਤ ਵਿਕਰਮਾਦਿਤਿਆ

115. ਮੇਗਸਥਨੀਜ਼ ਕਿਸ ਦਾ ਦੂਤ ਸੀ?

(*a*) ਅਲੈਗਜੈਂਡਰ (*b*) ਯੂਨਾਨੀ
(*c*) ਡੇਰੀਅਸ (*d*) ਸੈਲੀਓਕਸ

116. ਕਿਸ ਮੁਗਲ ਰਾਜੇ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਫੈਕਟਰੀ ਖੋਲੀ ਸੀ?

(*a*) ਅਕਬਰ (*b*) ਜਹਾਂਗੀਰ
(*c*) ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ (*d*) ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ

117. In Quit India resolution (1942), who gave the mantra 'Do or Die',?

(*a*) Mahatma Gandhi (*b*) Subhash Chandra Bose

(*c*) Jawaharlal Nehru (*d*) Sardar Vallabh Bhai Patel

118. A book entitled 'The Hindus : An Alternative History' is written by :

(*a*) Shobha De (*b*) B.R. Ambedkar

(*c*) Wendy Doniger (*d*) Salman Rushdie

119. The study of inscriptions is called:

(*a*) Epigraphy (*b*) Numismatics

(*c*) Atchaeology (*d*) Philosophy

120. Two important port cities of the Mughal period were

(*a*) Madurai & Varanasi

(*b*) Mangalore & Ahmedabad

(*c*) Ahmedabad & Sonargaon

(*d*) Sonargaon & Calicut

121. Choose the correct from the below :

The dimensions of chronology in Social Science are _________.

(i) Duration (ii) Distance

(iii) Location (iv) Relation of time

(*a*) (ii) & (iii) (*b*) (i) & (ii)

(*c*) (iii) & (iv) (*d*) All of the above

122. For the effective use of the story-telling method in Social Science, which of the the following statement is incorrect?

(*a*) The teacher should tell the story in an orderly manner.

(*b*) The teacther should use catchy words and phrases.

(*c*) The teacher should add his/her own imagination.

(*d*) The narration should suit the level of the audience.

123. Telling about some object or phenomenon in such a way that a mental picture is prepared inthe minds of the learners is termed as______.

(*a*) Lecture (*b*) Description

(*c*) Explanation (*d*) Narration

124. Which of the following teaching aids will be most effective for depicting various developments in the reigns of different emperors?

(*a*) Time chart (*b*) Time Line

(*c*) Bar graph (*d*) Line graph

125. For teaching gifted Social Science students in isolation from othes is termed as ______.

(*a*) Acceleration (*b*) Segregation

(*c*) Enrichment (*d*) None of the above

126. The best way to teach the topic 'Functions of Parliament' is through

(*a*) Lecture method (*b*) Project method

(*c*) Conducting debates for arriving at a consnesus

(*d*) Story-telling

117. ਭਾਰਤ ਛੱਡੋ ਅੰਦੋਲਨ (1942) ਦੌਰਾਨ 'ਕਰੋ ਜਾਂ ਮਰੋ' ਦਾ ਮੰਤਰ ਕਿਸ ਨੇ ਦਿੱਤਾ?

(*a*) ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ (*b*) ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ

(*c*) ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ (*d*) ਸਰਦਾਰ ਵੱਲਭ ਭਾਈ ਪਟੇਲ

118. 'The Hindus : An Alternative History' ਕਿਤਾਬ ਕਿਸ ਨੇ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ?

(*a*) ਸ਼ੋਭਾ ਡੇ (*b*) ਬੀ. ਆਰ. ਅੰਬੇਡਕਰ

(*c*) ਵੈਂਡੀ ਡੋਨੀਗਰ (*d*) ਸਲਮਾਨ ਰਸ਼ਦੀ

119. ਸ਼ਿਲਾਲੇਖ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?

(*a*) ਐਪੀਗਰਾਫੀ (*b*) ਨਯੂਮੀਸਮੈਟਿਕਸ

(*c*) ਆਰਕੀਆਲੋਜੀ (*d*) ਫ਼ਿਲਾਸਫ਼ੀ

120. ਮੁਗਲ ਕਾਲ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬੰਦਰਗਾਹ ਮਹਾਂਨਗਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ?

(*a*) ਮਦੁਰਾਈ ਤੇ ਵਾਰਾਨਸੀ (*b*) ਮੰਗਲੌਰ ਤੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ

(*c*) ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਤੇ ਸੋਨਾਰਗਾਉਂ

(*d*) ਸੋਨਾਰਗਾਉਂ ਤੇ ਕਾਲੀਕੱਟ

121. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਹੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ :

ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਾਲਕ੍ਰਮ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ .... ਹਨ।

(i) ਮਿਆਦ (ii) ਦੂਰੀ

(iii) ਸਥਿਤੀ (iv) ਸਮੇਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ

(*a*) (ii) ਅਤੇ (iii) (*b*) (i) ਅਤੇ (ii)

(*c*) (iii) ਅਤੇ (iv) (*d*) ਉਪਰ ਦਿੱਤੇ ਸਾਰੇ

122. ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕੁਸ਼ਲਤਾ-ਪੂਰਵਕ ਵਰਤਣ ਪੱਖੋਂ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਗਲਤ ਹੈ:

(*a*) ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਤਰਤੀਬਵਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੁਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(*b*) ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਕ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਰਤਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

(*c*) ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਲਪਨਾ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(*d*) ਵਰਣਨ ਸ੍ਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

123. 'ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਜਾਂ ਧਾਰਨਾ ਸੰਬੰਧੀ ਇੰਜ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਕਿ ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਦੇ ਮਨ ਉਪਰ ਮਾਨਸਿਕ ਚਿੱਤਰ ਉਕਰ ਗਏ' ਨੂੰ .... ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

(*a*) ਭਾਸ਼ਣ (*b*) ਬਿਰਤਾਂਤ

(*c*) ਵਿਆਖਿਆ (*d*) ਆਖਿਆਨ

124. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਸਹਾਇਕ ਅਧਿਆਪਨ ਸਮੱਗਰੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੈ?

(*a*) ਸਮਾਂ-ਚਾਰਟ (*b*) ਸਮਾਂ-ਰੇਖਾ

(*c*) ਬਾਰ ਗ੍ਰਾਫ (*d*) ਰੇਖਾ ਗ੍ਰਾਫ

125. ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਨੂੰ .... ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

(*a*) ਐਕਸੈਲਰੇਸ਼ਨ (*b*) ਸੈਗਰਿਗੇਸ਼ਨ

(*c*) ਐਨਰਿਚਮੈਂਟ (*d*) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

126. 'ਸੰਸਦ ਦੇ ਕੰਮ' ਵਿਸ਼ਾ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ।

(*a*) ਲੈਕਚਰ ਵਿਧੀ (*b*) ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਵਿਧੀ

(*c*) ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਵਿਧੀ (*d*) ਕਹਾਣੀ ਵਿਧੀ

127. Which one of the following is not a component of 'academic learning time'

(*a*) Content overlap (*b*) Success
(*c*) Engaged time (*d*) None of these

128. Which type of questions will not develop critical thinking among students ?

(*a*) Closed-ended questions
(*b*) Probing questions
(*c*) Divergent questions
(*d*) Open-ended questions

129. The major objective of teaching social studies should aim at

(*a*) Making students aware of happenings in the world around
(*b*) Raising awareness through critical exploration of social surroundings
(*c*) Inculcating nationalism in students
(*d*) Imparting knowledge about developed countries

130. Proceeding from concrete to abstract means :

(*a*) Fact to generalization
(*b*) Fact to theory
(*c*) Reality to imagination
(*d*) None of the above

131. The largest tunnel (Jawahar Tunnel) in India is located in

(*a*) Himachal Pradesh (*b*) Rajasthan
(*c*) West Bengal (*d*) J & K

132. Which one of the following is not a Rabi crop?

(*a*) Wheat (*b*) Mustard
(*c*) Paddy (*d*) Gram

133. Which of the following is not a natural environment ?

(*a*) Mangrove (*b*) Desert
(*c*) Terrarium (*d*) Coral reefs

134. Which one of the following coasts of India is most affected by violent tropical cyclones?

(*a*) Andhra (*b*) Konkan
(*c*) Malabar (*d*) Gujarat

135. The planet Jupiter takes about _______ years to complete one revolution in its orbit around the Sun

(*a*) 248 years (*b*) 84 years
(*c*) 11.86 years (*d*) 16.5 years

136. How many Committees were appointed to make the Constitution of India?

(*a*) 23 (*b*) 22
(*c*) 25 (*d*) 27

137. Which of the following power/powers, is/are exclusive vested in the Rajya Sabha?

(*a*) To initiate impeachment proceedings against the President.
(*b*) To recommend the creation of new All India Services
(*c*) To remove the Vice-President
(*d*) All the above powers

127. ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ 'ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਿੱਖਣ ਸਮਾਂ' ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ?

(*a*) ਵਿਸ਼ਾ ਦੁਹਰਾ (*b*) ਸਫ਼ਲਤਾ
(*c*) ਵਿਅਸਤ ਅਵਧੀ (*d*) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

128. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਸੋਚ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ?

(*a*) ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ
(*b*) ਪੜਤਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ
(*c*) ਵਿਕੇਂਦਮੁਖੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (*d*) ਖੁਲ੍ਹੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

129. ਸਮਾਜਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼

(*a*) ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂੰ ਕਰਵਾਉਣਾ
(*b*) ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਸਮਾਜਿਕ ਚੌਗਿਰਦੇ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ
(*c*) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ
(*d*) ਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ

130. ਸਥੂਲ ਤੋਂ ਸੂਖਮ ਵੱਲ ਜਾਣ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?

(*a*) ਵਾਸਤਵਿਕਤਾ ਤੋਂ ਸਧਾਰਨੀਕਰਨ ਵੱਲ
(*b*) ਵਾਸਤਵਿਕਤਾ ਤੋਂ ਸਿਧਾਂਤ ਵਲ ਜਾਣਾ
(*c*) ਸਚਾਈ ਤੋ ਕਾਲਪਨਿਕਤਾ ਵਲ ਜਾਣਾ
(*d*) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।

131. ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ 'ਜਵਾਹਰ ਸੁਰੰਗ' ਕਿੱਥੇ ਸਥਿਤ ਹੈ?

(*a*) ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (*b*) ਰਾਜਸਥਾਨ
(*c*) ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ (*d*) ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ

132. ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਹਾੜ੍ਹੀ ਦੀ ਫਸਲ ਨਹੀਂ ਹੈ?

(*a*) ਕਣਕ (*b*) ਸਰ੍ਹੋਂ
(*c*) ਝੋਨਾ (*d*) ਛੋਲੇ

133. ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ?

(*a*) ਮੈਨਗਰੋਵ (*b*) ਮਰੂਸਥਲ
(*c*) ਟੈਰੇਰੀਅਮ (*d*) ਕੋਰਲ ਰੀਫਸ

134. ਭਾਰਤ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤਟ, ਤੂਫਾਨੀ ਤਪਤਖੰਡੀ ਚੱਕਰਵਾਤਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

(*a*) ਆਂਧਰਾ ਤੱਟ (*b*) ਕੋਂਕਣ
(*c*) ਮਾਲਾਬਾਰ (*d*) ਗੁਜਰਾਤ

135. ਜੁਪੀਟਰ ਗ੍ਰਹਿ ਸੂਰਜ ਦੁਆਲੇ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਲੈਂਦਾ ਹੈ?

(*a*) 248 ਸਾਲ (*b*) 84 ਸਾਲ
(*c*) 11.86 ਸਾਲ (*d*) 16.5 ਸਾਲ

136. ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ?

(*a*) 23 (*b*) 22
(*c*) 25 (*d*) 27

137. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ/ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਰਾਜ ਸਭਾ ਕੋਲ ਹੈ/ ਹਨ।

(*a*) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਹਾਂਦੋਸ਼ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਬੰਧੀ ਪਹਿਲ ਕਰਨਾ।
(*b*) ਨਵੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਨਾ।
(*c*) ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ।
(*d*) ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ।

138. Under the provisions of the Indian Constitution, the final decision, whether a bill is a money bill or not, rests with the ____________.

(*a*) President
(*b*) Speaker of the Lok Sabha
(*c*) Prime Minister
(*d*) Rajya Sabha

139. The Fundamental Duties of Indian citizens were incorporated in the Constitution in ________.

(*a*) 40th amendment, 1952
(*b*) 52th amendment, 1979
(*c*) 42th amendment, 1967
(*d*) 45th amendment, 1981

140. Match the following :

I	II
(a) Rules of Law	(i) Canada
(b) Preamble	(ii) UK
(c) Federal System with a strong centre	(iii) Ireland
(d) Directive principles of state policy	(iv) USA

	a	b	c	d
(*a*)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(*b*)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)
(*c*)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)
(*d*)	(i)	(iii)	(iv)	(ii)

141. Who appoints the members of the UPSC in India?

(*a*) The Chairman of the UPSC
(*b*) The President
(*c*) The Union Home Minister
(*d*) None of the above

142. Which of the following is not the function of the Election Commission?

(*a*) The delimitation of constituencies
(*b*) The recognition of various political parties
(*c*) The election of the President
(*d*) Keeping voters lists up-to date all the times

143. Judiciary plays an important role because it is

(*a*) Dependent
(*b*) Independent
(*c*) Independent of executive and legislature
(*d*) None of the above

144. The first hour of every sitting of the Lok Sabha is called

(*a*) Privilege hour (*b*) Zero hour
(*c*) Question hour (*d*) Public hour

145. Which one of these is not a Constitutional organ?

(*a*) Election Commission
(*b*) Finance Commission
(*c*) Inter-State Council
(*d*) Planning Commission

138. ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੋਈ ਬਿਲ ਵਿੱਤ ਬਿਲ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਤੇ ਆਖ਼ਰੀ ਫੈਸਲਾ .... ਕਰਦਾ ਹੈ?

(*a*) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ (*b*) ਲੋਕ ਸਭਾ ਦਾ ਸਪੀਕਰ
(*c*) ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ (*d*) ਰਾਜ ਸਭਾ

139. ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ .... ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(*a*) 40ਵੀਂ ਸੋਧ, 1952 (*b*) 52ਵੀਂ ਸੋਧ, 1979
(*c*) 42ਵੀਂ ਸੋਧ, 1967 (*d*) 45ਵੀਂ ਸੋਧ, 1981

140. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਓ:

A	B
(a) ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ	(i) ਕੈਨੇਡਾ
(b) ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ	(ii) ਯੂ.ਕੇ.
(c) ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਘੀ ਪ੍ਰਬੰਧ	(iii) ਆਇਰਲੈਂਡ
(d) ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ	(iv) ਯੂ.ਐਸ.ਏ.

	a	b	c	d
(*a*)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(*b*)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)
(*c*)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)
(*d*)	(i)	(iii)	(iv)	(ii)

141. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਯ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਹੈ?

(*a*) ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦਾ ਚੇਅਰਮੇਨ
(*b*) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ
(*c*) ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ
(*d*) ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ

142. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕੰਮ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ?

(*a*) ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਰਨਾ।
(*b*) ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਲਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣਾ।
(*c*) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨਾ।
(*d*) ਵੋਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਨਵਿਆਉਣਾ।

143. ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ

(*a*) ਨਿਰਭਰ ਹੈ
(*b*) ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਹੈ
(*c*) ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਤੇ ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀ ਹੈ
(*d*) ਕੋਈ ਨਹੀਂ

144. ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਹਰ ਬੈਠਕ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਘੰਟੇ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

(*a*) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਲ (*b*) ਜ਼ੀਰੋ ਕਾਲ
(*c*) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾਲ (*d*) ਪਬਲਿਕ ਕਾਲ

145. ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ?

(*a*) ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ (*b*) ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨ
(*c*) ਅੰਤਰ ਰਾਜ ਪਰੀਸ਼ਦ (*d*) ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ

146. Which state in India has no Panchayati Raj institution?

(*a*) Nagaland (*b*) Tripura

(*c*) Kerala (*d*) Assam

147. To review the Centre – State relations, the Union government appointed Sarkaria Commission in ________.

(*a*) 1983 (*b*) 1984

(*c*) 1985 (*d*) 1987

148. Which Amendment Act is referred as mini Constitution of India?

(*a*) 7th Constitutional Amendment Act, 1956

(*b*) 42th Constitutional Amendment Act, 1976

(*c*) 24th Constitutional Amendment Act, 1971

(*d*) 44th Constitutional Amendment Act, 1978

149. Who will discharge the function of the President for any reason when both the offices of the President and the Vice President fall vacant?

(*a*) Prime Minister

(*b*) Chief Election Commissioner

(*c*) Speaker of the Lok Sabha

(*d*) Chief Justice of India

150. Which one of the following languages is not specified in Schedule 8 of the Indian Constitution ?

(*a*) Sanskrit (*b*) Nepali

(*c*) English (*d*) Sindhi

146. ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ?

(*a*) ਨਾਗਾਲੈਂਡ (*b*) ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ

(*c*) ਕੇਰਲ (*d*) ਅਸਾਮ

147. ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ .... ਈ. ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀਆ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ।

(*a*) 1983 (*b*) 1984

(*c*) 1985 (*d*) 1987

148. ਕਿਹੜਾ ਸੁਧਾਰਕ ਐਕਟ ਛੋਟੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ?

(*a*) 7th ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਧਾਰਕ ਐਕਟ, 1956

(*b*) 42nd ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਧਾਰਕ ਐਕਟ, 1976

(*c*) 24th ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਧਾਰਕ ਐਕਟ, 1971

(*d*) 44th ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਧਾਰਕ ਐਕਟ, 1978

149. ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਖ਼ਾਲੀ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕੌਣ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ?

(*a*) ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ (*b*) ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ

(*c*) ਲੋਕ ਸਭਾ ਦਾ ਸਪੀਕਰ (*d*) ਭਾਰਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਜੱਜ

150. ਕਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 8ਵੇਂ ਅਨੁਛੇਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਈ ਗਈ?

(*a*) ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ (*b*) ਨੇਪਾਲੀ

(*c*) ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ (*d*) ਸਿੰਧੀ

ANSWERS / ਉੱਤਰਮਾਲਾ

1.(*a*)	2.(*a*)	3.(*c*)	4.(*b*)	5.(*d*)	6.(*a*)	7.(*a*)	8.(*d*)	9.(*d*)	10.(*c*)
11.(*d*)	12.(*a*)	13.(*c*)	14.(*b*)	15.(*c*)	16.(*d*)	17.(*d*)	18.(*c*)	19.(*b*)	20.(*d*)
21.(*b*)	22.(*c*)	23.(*a*)	24.(*b*)	25.(*c*)	26.(*b*)	27.(*c*)	28.(*c*)	29.(*b*)	30.(*b*)
31.(*d*)	32.(*a*)	33.(*c*)	34.(*d*)	35.(*b*)	36.(*b*)	37.(*b*)	38.(*b*)	39.(*b*)	40.(*d*)
41.(*b*)	42.(*c*)	43.(*b*)	44.(*a*)	45.(*d*)	46.(*c*)	47.(*a*)	48.(*a*)	49.(*b*)	50.(*b*)
51.(*c*)	52.(*a*)	53.(*d*)	54.(*b*)	55.(*d*)	56.(*c*)	57.(*d*)	58.(*b*)	59.(*d*)	60.(*b*)
61.(*d*)	62.(*b*)	63.(*c*)	64.(*a*)	65.(*d*)	66.(*c*)	67.(*d*)	68.(*d*)	69.(*c*)	70.(*b*)
71.(*c*)	72.(*b*)	73.(*c*)	74.(*c*)	75.(*d*)	76.(*d*)	77.(*b*)	78.(*a*)	79.(*c*)	80.(*a*)
81.(*d*)	82.(*c*)	83.(*a*)	84.(Ξ)	85.(*b*)	86.(*d*)	87.(*d*)	88.(*d*)	89.(*d*)	90.(*a*)
91.(*c*)	92.(*d*)	93.(*b*)	94.(*c*)	95.(*d*)	96.(*c*)	97.(*a*)	98.(*c*)	99.(*c*)	100.(*c*)
101.(*d*)	102.(*a*)	103.(Ξ)	104.(*c*)	105.(*a*)	106.(*c*)	107.(*a*)	108.(*b*)	109.(*a*)	110.(*c*)
111.(*d*)	112.(*a*)	113.(*b*)	114.(*a*)	115.(*d*)	116.(*b*)	117.(*a*)	118.(*c*)	119.(*a*)	120.(*d*)
121.(*d*)	122.(*b*)	123.(*b*)	124.(*a*)	125.(*b*)	126.(*c*)	127.(*d*)	128.(*a*)	129.(*b*)	130.(*c*)
131.(*d*)	132.(*c*)	133.(*c*)	134.(*a*)	135.(*c*)	136.(Ξ)	137.(Ξ)	138.(*b*)	139.(*c*)	140.(*a*)
141.(*b*)	142.(*c*)	143.(*c*)	144.(*c*)	145.(*d*)	146.(*a*)	147.(*a*)	148.(*b*)	149.(*d*)	150.(*c*)